

Nina Lindberg
fagutviklingssykepleier,
ØPO-klinikken, Rikshospitalet

Kirsten Ladegård
avdelingssykepleier,
Barneenhheten,
ØPO-klinikken,
Rikshospitalet

Nyttige kort

Ved barneavdelingen på Rikshospitalet har smarte plastkort gjort det lettere for sykepleierne å holde oversikt over rutiner og oppgaver.

En travel barneavdeling er det viktig at sykepleiere på vakt har oversikt over alle oppgaver som skal gjøres for at pasienter og pårørende skal få den hjelpen de trenger. For å skape oversikt over oppgavene valgte barneenheten på Rikshospitalet å utvikle et praktisk hjelpemiddel som fikk navnet «Kort-versjon». Kort-versjon fikk Sykepleiens Smartpris i 2008.

Vi fikk ideen til Kort-versjon etter en omorganiseringsprosess der tilbudet til barn med behov for ortopedisk kirurgi, plastikkirurgi, ØNH-kirurgi og sykepleie ble samlet i en avdeling. I den nyetablerte barneenheten ble det utfordrende for de ansatte å ha oversikt over alle nye og gamle rutiner og oppgaver. Uforholdsmessig mye tid og energi gikk med til å dele erfaring og kunnskap. Utgangspunktet for Kort-versjon var et ønske om å ha noen «huskelapper» lett tilgjengelig. Arbeidet med kortene har også gitt flere tilleggsgevinster.

Hva er kort-versjon?

Kort-versjon består av en rekke laminerte kort i A6 format. Kortene har forskjellige farger etter hva de inneholder. Blå kort omhandler rutiner for og oppfølging av ortopediske pasienter, røde kort plastikkirurgiske pasienter og grønne kort ØNH-pasienter. De gule kortene inneholder felles prosedyrer og arbeidsoppgaver. Hvert kort har en tittel og en undertekst i stikkordform som forteller sykepleieren hva som skal gjøres. Kortene er plassert i en boks på vaktrommene.

Hele personalgruppen deltar på ulike måter i arbeidet med å opprette og oppdatere kort. Etter avtale med avdelingssykepleier utarbeider personalet tekst til de aktuelle kortene. Teksten blir satt inn i en mal, skrevet ut på fargeskriver, klippet til og laminert. Kortene blir kvalitetssikret ved at flere personer leser teksten og ved regelmessig og systematisk revidering.

Gir oversikt

Sykepleiepraksis omfatter mange ulike oppgaver. I tillegg til å hjelpe pasienter og pårørende med å dekke grunnleggende behov må vi blant annet sørge for at utstyr er tilgjengelig, bestille prøver og undersøkelser, gjøre avtaler, undervise og koordinere. Klinisk erfaring viser at kompleksiteten og arbeidsbelastningen på mange vakter kan oppleves som krevende. Spesielt nyansatte og ansatte

som utfører oppgavene sjelden, gir uttrykk for dette. En rapport viser at nyansatte sykepleiere har behov for oversikt, kontroll og trygghet for å håndtere akutte hendelser og ta ansvar for aktuell pleie og behandling (1). Kort-versjon kan bidra til å gi oversikt. Kortene er lett tilgjengelige på vaktrommet og kan hentes raskt fram. Kortene bidrar til opplevelse av kontroll fordi man får hjelp til «å huske» det som skal gjøres. Dette skaper forutsigbarhet og trygghet.

Synliggjør kompetanse

Da tre ulike fagmiljøer ble samlet i en avdeling, var det viktig å få fram den brede kompetansen i personalgruppen. Vi ønsket å etablere et felles faglig ståsted og samtidig synliggjøre den spesielle kompetansen knyttet til de tre fagområdene.

Uforholdsmessig mye tid og energi gikk med til å dele erfaring og kunnskap.

Vi mener at Kort-versjon på forskjellige måter identifiserer og synliggjør aspekter ved kompetanse som er nødvendig for å utøve spesifikke oppgaver. Når vi utarbeider kortene, arbeider hver og en av oss ut ifra vår egen kompetanse og diskuterer oss fram til en standard med kolleger. Vi diskuterer hva som er viktig i en konkret situasjon og hvilke stikkord som skal stå på kortet. Stikkordene skal være egnet til å aktivere nødvendig kompetanse hos alle som bruker kortene.

Refleksjon over praksis

Kort-versjon bidrar til refleksjon over praksis. Å reflektere er å se ting fra avstand, betrakte og overveie. Ved å utarbeide nye kort og revidere eksisterende kort betrakter man det aktuelle området på avstand. Man prøver å finne kortets rette betydning og innhold ved å reflektere over hva vi gjør og hvorfor. Arbeidet kan også avdekke vanetenkning og rutiner som ikke er hensiktsmessige. Vanetenkning kan være en trussel for kyndig utøvelse av sykepleiefaget (2).

www.sykepleien.no

Les mer og finn litteraturreferanser på våre nettsider.

Søkeord:

- ▶ Prosedyre
- ▶ Organisering
- ▶ Barn
- ▶ Omorganisering

Kort-versjon bidrar til refleksjon over praksis.

Avdekker svakheter

Kortene bidrar også til å avdekke svakheter og mangler ved praksis. Vi ser at noen rutiner skaper forvirring og dårlig oversikt. Ulik praksis, mangel på gode prosedyrer og annen dokumentasjon blir tydeliggjort.

Arbeidet med Kort-versjon har gitt oss anledning til å samkjøre gamle rutiner og utarbeide nye og enhetlige prosedyrer. Det har også bidratt til å motivere og fremskynde annet kvalitetsforbedrende arbeid som retningslinjer, pleieplaner og så videre. På den måten bidrar Kort-versjon også til å kvalitetssikre det sykepleiefaglige innholdet i pasientbehandlingen.

Tverrfaglig samarbeid

I helselover, yrkesetiske retningslinjer og strategi blir tverrfaglig samarbeid trukket fram som viktig og ofte som en forutsetning for å oppnå helhetlig pasientbehandling (3,4,5,6). I prosessen med å utarbeide nye kort og ved revidering av etablerte kort, deltar forskjellige faggrupper avhengig av hva kortet skal omhandle. Etter initiativ, ofte fra sykepleier, blir man enige på tvers av fag om den aktuelle delen av pasientbehandlingen. Kortene er derfor en naturlig del av det tverrfaglige samarbeidet.

Entusiasme og engasjement

Kort-versjon skaper entusiasme og engasjement blant avdelingens ansatte. De ansatte kommer uoppfordret med forslag til nye kort, uavhengig av yrkesgruppe. Det at alle kan delta og at resultatene kommer raskt og konkret i form av et kort kan være motiverende faktorer. Andre avdelinger har også vist interesse for Kort-versjon, flere har etterspurt undervisning og utviklet sin egen versjon.

Begrensninger og utfordringer

Kortene inneholder ingen begrunnelser eller henvisninger. Noen er imidlertid utdrag fra kunnskapsbaserte prosedyrer og rutiner. Kort-versjon skal ikke erstatte pleieplaner, forventede forløp og prosedyrer. Den skal kun være et supplement til de eksisterende systemene som det kontinuerlig arbeides med.

For at kortene skal bli brukt må man gjøre personalet oppmerksomme på dem. Vi velger derfor å minne på, trekke frem

SMARTE KORT: Kirsten Ladegård viser fram et av kortene i Kort-versjon som gjorde henne til smartprisvinner i 2008. Arkivfoto: Stig M. Weston.

kortene og bruke dem aktivt, som for eksempel ved opplæring av nyansatte og når vikarer og studenter er i avdelingen. Kortene må være oppdaterte for å ha sin berettigelse. Revidering og oppdatering av Kort-versjon blir gjort fortløpende og minst en gang i året.

Oppsummering

Kort-versjon kan bidra til at personalet får oversikt over arbeidsoppgaver ved å finne frem til et aktuelt kort. Kort-versjon kan også bidra til å sikre at oppgaver blir gjort. Prosessen med å utarbeide kortene bidrar til faglig bevisstgjøring hos personalet samt samhold og eierskap til felles beste for fag og arbeidsmiljø. Det har vært stor interesse for Kort-versjon både innad på Rikshospitalet og fra andre sykehus. Vi har delt ideen vår med andre og ser at flere er i gang med sin Kort-versjon. ■■■

LITTERATUR

1. Førland O. Fra student til sykepleier. Dokumentasjonsrapport fra fase 1 og 2 av prosjektet «Sykepleiernes yrkesløp og yrkesverdier». FoU-rapport 2005, nr.1. Bergen: Diakonissehjemmets høyskole: Alsvåg H, Førland O, (red). Engasjement og læring. Fagkritiske perspektiver på sykepleie. Oslo: Akribi, 2007: 171-187.
2. Kirkvold M. Vitenskap for praksis? Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 2002.
3. Lov om pasientrettigheter
4. Lov om spesialisthelsetjenester
5. Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere (2007)
6. Strategiplaner 2009-2015 Helse Sør-Øst